

13 Ιουλίου 2015

Τα μεταπολεμικά αλφαβητάρια του ελληνικού σχολείου

/ [Πεμπτούσια](#)

Η ανάγκη για τη λειτουργία και οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος μετά τον εμφύλιο πόλεμο ήταν αδήριτη ανάγκη. Τα σχολεία κατά τα χρόνια του εμφυλίου λειτουργούσαν περισσότερο ως οργανισμοί πρόνοιας, παρά ως κέντρα μόρφωσης και παιδείας. Σε αυτό να προστεθεί και η έλλειψη δασκάλων λόγω των διώξεων που ακολούθησαν με τον εμφύλιο σπαραγμό.

άλφαβητάριο τὰ καλὰ παιδιὰ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Μέσα σε αυτή την κατάσταση κυκλοφόρησε το αλφαβητάρι τα «Καλά Παιδιά» από

τον Οργανισμό Εκδόσεως Σχολικών Βιβλίων για το σχολικό έτος 1949-50. Ήταν μια δουλειά με κείμενα του Επαμεινώνδα Γεραντώνη και εικόνες του χαράκτη Κώστα Γραμματόπουλου.

Το πιο αναγνωρίσιμο αλφαβητάριο του δημοτικού, ίσως και το πιο επιτυχημένο όλων των εποχών, είναι αυτό του 1955, που παρέμεινε στα σχολεία έως το 1974. Στην ουσία πρόκειται για μια φυσική εξέλιξη του αλφαβηταρίου του 1949. Την επιμέλεια στην εικονογράφηση είχε ο Κώστας Γραμματόπουλος. Η απλότητά του και η αμεσότητα, το έκαναν να ξεχωρίσει από όλα όσα είχαν ως τότε εκδοθεί. Εικόνες πολύ κοντά στο παιδικό μάτι, έξυπνες φράσεις για την χρήση των γραμμάτων, από τους Ι. Κ. Γιαννέλη και Γ. Σακκά. Ο Γραμματόπουλος έκανε επιτυχημένη σχεδίαση και ο Μίμης, η Λόλα, η Έλλη, η Άννα έγιναν οι καλύτεροι ήρωες των μαθητών. Δεν είναι τυχαίο ότι έως το 1979 που αποσύρθηκε πραγματοποίησε 16 απανωτές εκδόσεις. Στο παγκόσμιο Παιδαγωγικό Συμπόσιο μάλιστα που έγινε στο Λαϊκεν του Βελγίου, κατά τη διάρκεια έκθεσης διδακτικών βιβλίων, του απονεμήθηκε το Πρώτο Βραβείο.

αλφαβητάριον

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Όλα τα αλφαβητάρια από την εποχή που έκαναν την εμφάνισή τους βρίσκονται σήμερα σε οργανωμένες συλλογές όπως είναι το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (ΕΛΙΑ), το Κέντρο Ερευνών για τη Νεοελληνική Εκπαίδευση και στον Οργανισμό Παιδικών και Εφηβικών Βιβλιοθηκών.

Τα τελευταία χρόνια εντείνονται οι προσπάθειες και παρατηρείται ένα ξεχωριστό ενδιαφέρον για τα ελληνικά αλφαβητάρια. Το Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τράπεζας διοργάνωσε το 2010 έκθεση με τίτλο: «Καλλιτέχνες και Λογοτέχνες στα Αναγνωστικά 1860-1960». Επανεκδόθηκαν από γνωστή εφημερίδα και έγιναν ανάρπαστα από το αναγνωστικό κοινό. Δεν είναι λίγοι οι γονείς που πέρα από τα σημερινά σχολικά εγχειρίδια προτείνουν στα παιδιά τους τη μελέτη και επαφή με αυτά τα »παλιοκαιρίτικα« αναγνωστικά. Πέρα από τα ανωτέρω κυκλοφόρησε από τα ΕΛ.ΤΑ αναμνηστική σειρά γραμματοσήμων, μια σειρά από κάρτες με εικόνες από τα αναγνωστικά, άλμπουμ γραμματοσήμων, φύλλο προσωπικού γραμματοσήμου.

Τα αναγνωστικά αναμπίβoλα αποτελούν μια λαμπρή σελίδα της νεοελληνικής εκπαιδευτικής ιστορίας. Οι αναμνηστικές σειρές που εκδόθηκαν έτυχαν θερμής αποδοχής τόσο από συλλέκτες όσο και από άτομα της παλιάς γενιάς που στο αντίκρισμα τους πλημμύρισαν με παιδικές-σχολικές αναμνήσεις.

Βασίλειος Χάδος